

HALK SZAVÚAK
A RUSZIN KÖLTŐNŐK
HALK SZAVÚAK VOLTAK

NATALIJA DUDAS

a szobában ülök
kezemben fogom
az imént becsukott verseskötetem
szédülök

nyomdász barátom
összerakta a még friss lenyomatokat
az undok zöld fedőlapokat
faggatva gondolok-e még
nagy ifjúsági aktivistánkra
aki örökre elment kanadába
ránk hagyva a szervezetet
akkoriban a nőkérdést nem vetettük föl
azokban az években
hogy éjszakákon át
hadakozzunk vele
hogy kétségbeessünk
ránk hagyta akik soha sohasem hittünk benne
és megkérdezte hogy lehet az hogy egy ilyen
életrevaló lány még mindig
verseket ír
és zengő
és túlzó nevetésemet
nem érti
míg mértéktelenségem
ott pattog munkában
átvirrasztott éjszakáiban
nem érti

míg mértéktelenségem
ott pattog munkában
átvirrasztott éjszakáiban
nem érti
és jó hogy rá se ránt
ott a hidegen vigyorgó lapok között
a csarnokban ahol az összes ruszin könyv készült
mint sértő
mint tündéri szárnyalás
szirmok kitárulkozása a napon
mint lópaták dobogása
míg a falusi nyomda és a ruszin irodalom
bánata és nyomora
összefolyik szememben az undok fedőlappal

és kinn a zöld
a hűvös engedelmes halk
halk
akár az asszonyok oly halk
halk nyírfák között
hallgatok

és nincsen már nevetetnékem

lábujjhegyre állva
siklik tekintetem
kérdő tekintettel kérem
bár elolvasná
egyszer egy költőnő
olyan tekintettel mint régen
soványan a hokedliről
tehetetlenül mint akkor néztem
a teli tányérba a konyhánkban

nézek ki az ablakon
néhány tisztelendőnővér fekete-fehérben
ugyanilyen technikával elhalad bizonytalanul
állig begombolt ruháikban
halkan lépegetnek
halkan halkan
az ördögbe is

ugyanígy van ez a könyvvel
a költészettel
ugyanígy van ez a nőekkel
a költőnőkkel is
mintha velük közölném a könyvvel
hogy a cipzárral kitűnően
zárhatók a ruhák
és magam is azt kérdem
valóban
valóban mi mindent írtam én össze

pedig félnék magukat istenítő
holdszámoktól rettegő
férfiak olvasmányain nőtem fel
sőt egészen mostanáig
a hülye teóriáikat is
egészen mostanáig elhallgattam

mellettem a szobában
húgom regényeket olvas
bölcstanára
a költőm
gallérjába bújva
dünnyögi
férfiak valók a könyvek közé
és nem figyel a félelmekre
semmit sem tud a falusi nyomda
jéghideg lapjairól
a szorongásról az undorról azt mondja
nyírfa apácák meg mi mindenek
nem a nők
és hogy a nagy ruszin költők
csak egy pillanatra a mindentudástól megriasztva
bepillantottak a női kifejezőerőbe
a nők sorsa mindenütt egyforma

miért nem tudok olyan könyvet
írni amilyent szeretnék
és micsoda

meg tudja-e nekem mondani valaki
 hogy mi a megismerés igazsága
 a művészet mi az átértékelések
 és végül micsoda Kanada

nem tudom elviselni frissen nyomtatott
 könyveim első olvasását
 nem tudom elviselni
 nem tudom elviselni
 a megalázkodásokat
 bizonyítékait annak amiről tegnap még semmit se
 [tudtam

húgom ott hagyja a prózát
 rájön megnőtt a talaj súlya lábunkban
 a könyv amiről képzelődöm
 nem lesz férfikéztől
 nem lesz teleírva
 hogy jön ez ide
 végtére is tudjuk mondja
 kinek ajkáról hangzanak
 az eszményi szavak
 a fedőlapok között
 csupán a jelek
 minden egyéb olvasás tudás
 minden egyéb
 várakozás olvasás olvasás várakozás

havazni kezd
 elült a szél
 gubbasztunk ketten
 fedetlen szobánkban
 szemünk betűkbe nő
 lányakba fegyelmezettekbe
 igazából
 értelmezésekbe

és a hó egyre magasabb
 már látom csak hóból formált
 körvonalaink maradnak belőlünk

olvasó lányok körvonalai
tudom
könnyebb neki hogy nem kell írnia

a hó alatt
már nem fontosak
az undok zöld fedőlapok
a bánat a szégyen a tökéletlenség
nincs az alázatos tekintet
gyűlölöm a nők megalázkodó tekintetét
nincsenek a feketébe burkolózott nővérek
lelkiismeret-furdalás sincs
nincs a falusi nyomda és a ruszin irodalom
nyomdásza a barátom
és milyen messze van az elképzelt világ kanada

halkak halkak
a ruszin költőnők halk szavúak
voltak énelőttem
miért nem hallok jobban őket
szeretem a hangoskodókat
szeretem a cipzár hangos kitárulkozását

végtelen ez a fehérség
le kell ráznom a havat kezemről mondom
talpra állok
talpra állok mondom
ebből a vigyorgó lapokkal kirakott csarnokból
talpra állok
kétszer ilyen okosnak kell lennem
kétszer ilyen bátornak

talpra állok tehát

igen
szétterítem ezen
a fehér mezőn a gondolatot
a gondolatot az értelmet
a gondolatot ami üldöz
a ruszinul olvasott gondolatot
a házi ovasmányokból éveken át a gondolatot

gondolatot verset
az érzésektől szennyezetlen értelmet
kiírom magamból másik nyelven

lehet-e ez költészet

megpróbálom igen nem
gyűlölni
gyűlölni fogom

gyűlölöm máris

LADÁNYI István fordítása

Pechán József: Kora délután, 1908